

Prof. İSMET ORDEMİR'LE KIR ÇİÇEKLERİ

40 yıl öğretim üyeliği süresince ders vermeyi ve pırıl pırıl gençlerle üniversitede birlikte olmayı, hayatta severek yaptığı yegane görev olarak vurgulayan, Deniz Bilimlerinin ve Gaziantep Mühendislik Fakültesinin kurulmasında ilk adımları atan ve ülkemizdeki güzel görünümü çiçeklerin arasında bir kır çiçeğinin mutlaka olabileceğini unutmayan, Cumhuriyetle doğmuş olan, özlediği tek şeyin sınıf olduğunu belirten Prof. İsmet Ordemir'le Doç.Dr. Fevzi Gümrah aşağıdaki konuları paylaştılar;

İsmet Ordemir'i bizlere anlatabilir misiniz?

Tesadüfen sizinle konuşmayı yaptığım bugün 26 Haziran doğum günüm ve 74 yaşındayım. Yani ben cumhuriyetle yaşıttım. İsmim İsmet Ordemir fakat başında Muzaffer vardır. Bu da şöyle oluyor, babam işte Balkan Harbi, Birinci Cihan Harbi ve milli mücadelenin içinden gelen bir asker ve o sırada Lozan sulh müzakereleri devam etmektedir. Oradan İsmet Paşanın muzaffer çıkacağına inandığı için benim ismimi Muzaffer İsmet koyuyor. Sonra İsmet İnönü'nün büyük oğlu ile Teknik Üniversitede altı sene sınıf arkadaşlığı yaptım ve küçük oğlu Erdal beyle de dekan ve rektör olarak birarada çalıştık.

Yaşımız icabı bazı şeyler gördük. Atatürk dönemini gördük. Cumhuriyetin 10. yılını kutladığımız zaman Atatürk hayattaydı ve bundan 64 yıl önceydi, 10. yılı dün gibi hatırlıyorum. Halbuki hatıralar o kadar canlı değildir. Öyle canlı, coşkulu bir kutlama

▲ Prof. İsmet ORDEMİR

vardı. 15. yılı da çok hüzünlü oldu, çünkü bir süre sonra da vefat etti. Bunları yaşadık, Atatürk'ü üç defa yakından görebilme şerefine erdim fakat elini öpemedim, o nasip olmadı.

Babalarımız çok meşakkat çekti. O nesilden Balkan Harbini, Birinci Cihan Harbini ve İstiklal Harbini dinledik. Hocalarımızdan da bunu dinledik. Askerlik dersini veren hocalarımız fiilen harbin içinden gelen insanlardı. Bunlar büyük tevazu ile bunu açıklıkla naklettiler ve bu vatanın hangi mücadelelerle ve hangi şartlar altında kalkındığını öğrenmiş olduk.

Meslek hayatım 1946 yılında İstanbul Teknik Üniversitesinden mezuniyetle başlar. Harp yıllarında üniversite öğrenciliğim geçti. İnşaat

Mühendisliğini bitirdim. Meslek hayatım fiilen 48 yıl sürdü. Bunun 36 yılı hocalık, 4 yılı yöneticilikle geçti. 8 yıl da yurtdışında mühendislik firmalarında fiilen mühendislik yaptım ve çalıştım.

Bugün tercihiniz mühendislik mi, yoksa hocalık mı olurdu?

Tercihim daima hocalık ve sınıf oldu. Sınıfı, öğrenciyi, hocalığı çok sevdim. Halen son birkaç senedir ders vermiyorum. Özlediğim tek şey sınıf. Bunun dışında 8 sene mühendislik yaptığım dönemde çok çeşitli inşaat projelerinde çalışma fırsatını buldum. Mesela Lizbon asma köprüsü projesinin bir sene başından sonuna kadar çalıştım. Amerika'da köprüler, endüstriyel yapılar projelerinde çalıştım ve mühendisliği çok

sevdim. Fakat hocalığımı önde tutarım.

Üniversite hocalığını herşeyin üstünde tuttum ve çok sevdim. Bir kere gençlerin arasında yer alıyorsunuz. Asistanlar genç, doçentler genç, siz de kendinizi genç hissediyorsunuz. Bence üniversite en uygar ve en olgun çevrelerden birisidir. Sonra, bizim üniversitenin öğrencisi çok seçkin olduğu için sizi zorluyor ve devamlı öğrenmek mecburiyetindediniz. İyi bir şekilde aktarmak ve yenilikleri takip edebilmek için buna mecbursunuz. Herhalde bu en güzel taraftır.

2 sene dekanlık ve 2 sene rektörlük yaptınız. Bunun hakkında fikriniz nedir ?

Belki o günkü şartların içinde yöneticilik beni çok yordu. Onu da çok fazla hatırlamak istemiyorum. Yani yönetici olarak istediklerimi yapmaktan ziyade günün şartlarına uymak mecburiyetinde kaldık. Bunlar bizi çok üzdü tabii. Ben bugün üniversitede yöneticilik yapan arkadaşlara, rektörden bölüm başkanlarına kadar hepsine gıpta ediyorum. Hakikaten vakitlerinin tamamını üniversiteye verebiliyorlar. Çok büyük bir mutluluk, onların uğraşları içinde ciddi öğrenci olayları yok, huzursuzluk yok, bu bir nimettir üniversitemiz için. Programlar, sömestrelere zamanında bitiriliyor; açılış törenleri, diploma törenleri yapılıyor. Bizim zamanımızda bunlar bir maceraydı. Aradaki fark budur. Tabii çalışmalarından çok güzel sonuç ve randıman alıyorlar. Bütün üniversite yöneticilerinin bir kaderi vardır. Basınla yüz yüzesiniz. Bu kaçınılmaz durumdur. Bu oldukça güç bir konudur. Özellikle bizim o senelerde basınla ilişkilerimiz son derece kritik oluyordu. O kadar ki aynı günde basında üniversiteye ait bir olay farklı şekillerde çıkabiliyordu. Hatta şu kadar söyleyebilirim ki mesela üniversitede kafeteryada bir arbede oldu, öğrenciler birbirine girdi, bir miktar yaralı oldu. Disiplin kurulu olarak olaya el koyduk ve gayet tarafsız bir şekilde olaya yaklaştık. Ertesi gün gazetelerden birinde faşist rektör komünistleri himaye ediyor; bir başka gazetede komünist rektör kendini gösterdi şeklinde yazılar çıktı. Bunlar bizim kaçınılmaz kaderimizi.

Hatırladığınız ilginç anılarınızdan bahsedebilir misiniz ?

Traji komik bir olayı hatırlıyorum. Rahmetli Tarık Somer bey rektördü ve ben yeni ayrılmıştım. Tarık bey çok iyi niyetle öğrenci birliğinin henüz yönetmeliği çıkmamasına rağmen kurulmasını arzu etti, öğrencilerle diyalogu yakınlaştırmak için. Pek arzu ettiği gibi olmadı ve birbiri ardına gelen olaylar Tarık beyi üzmeye başladı. Birgün Üniversite Konseyinde bunları konuşuyorduk, Rektör bunları bize anlattı, ben de kalktım şöyle bir lafa girdim. "Bizim çocukluğumuzda Frankeştayn filmleri vardı. Seneler sonra bu yine ortaya çıkar, sonra ona hakim olamaz ve neticede öldürülür. Elden çıkan bir olay için, biz de çok iyi niyetle aynı frankeştayn gibi yaptık ama bu olay gibi tepti" dedim. Ertesi gün gazetelerde eski rektör öğrencilere Frankeştayn dedi diye bir haber, bu beni üzdü ve güldürdü. O senelerde kimse Frankeştaynı pek bilmiyordu. Üniversitede arkadaşlar kim hocam o Frankeştayn dediler. Yeşil parkalı bir genç yanıma yaklaştı ve "Hocam Frankeştayn herhalde bir devrimciydi değil mi?" dedi. İşte böyle sahneler. Bunun beni güldüren tarafının yanı sıra üzen tarafı da vardı. Demek ki Üniversite Konseyi gibi bir yerde konuştuklarımız gizli tutulamıyor veya çarpıtılarak başka yerlere aktarılıyordu.

Yöneticilik döneminizde size kimler yardım ediyordu ?

Ben üniversite yöneticiliğimde talihliydim. Rektör Yardımcısı Yuluğ Tekin Kurat Bey, İlğaz Alyanak Bey ve rahmetli Tarık Somer Bey'le birbirmize çok destek ve yardımcı olduk. Güç öğrenci olayları o zamanlar vardı, şimdi yok. Birtakım sendika olayları vardı. Bunları aşmaya çalıştık. Ondan dolayı her ikisini hayırla ve minnetle, Tarık Beyi de rahmetle anırım. Birbirimize çok destek olduk.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin kuruluşunda sizin için emeği geçen ve hatırladığınız bir isim var mı ?

Şimdi ODTÜ'nün kuruluşuna kısaca değinmek istiyorum. Artık bu

konu o kadar yazıldı ki. Bizim üniversitenin kuruluşu çok enteresandır. Demokrat Parti zamanında başlamıştır. Bizim üniversitenin kuruluşunda tek bir isim vardır. Hepimizin ona borçlu olacağı bir isim. Bu isim bilinmeyen isimdir. Demokrat Parti döneminde milletvekilliği yapan Ahmet Tokuş isminde, sonra da bizim mütevelli heyetinde görev yapan birkaç sene evvel rahmetli olan, İnşaat Mühendisliğinde İTÜ'de sınıf arkadaşım olan kişidir. Ahmet Tokuş inanılmaz bir ısrarla ve inatla bu üniversitenin peşinde koştu, o kadar ki etrafı bıktırdı. Menderes artık onu kabul bile etmiyordu, hayal peşinde diye. O zamanın şartlarında bir hayal peşindeydi. İngilizce tedrisat yapan bir üniversite kurulacak ve bir kampus üniversitesi olacak. Menderes diyor ki "git peki kampus için çalışmalarını yap". Ahmet Tokuş da bir teklifle geliyor. Bugünkü arazi olan 50 bin dönümlü, Menderes onu 50 bin metrekare zannediyor ve soruyor. Hayır 50 bin dönüm denilince konuşmuyor bile. Neticede büyük bir inatla bu arazi istimlak edildi ve Ankara'nın bugün akciğeridir. Gece-kondulaşma engellendi, bu durum Ankara için bir şanstır. Bunu Ahmet Tokuş beyin sağlığında ben kendisine teklif ettim, ölümünden birkaç sene evvelde. Dedim ki bu üniversitede senin ne bir ismin, ne bir resmin ne de bir büstün var, izin verir misin? Hayır dedi, ölümünden sonra biri akıl ederse olur dedi. Zannediyorum ki bunun zamanı gelmiştir. Ahmet Tokuş'u onore edecek bir şekilde artık bir yere bir şeyler yapılırsa iyi olur. Tabii Ahmet Tokuş'un kaderi de sonunda şu oldu. Maalesef milletvekili olmaktan başka hiçbir suçu olmadığı halde Yassıada'da hapis yattı. Ben Ahmet Tokuş'un üniversitede unutulmayacak bir şekilde anılmasını Sayın Rektörümüzden istiyorum. Bunu artık üniversitemiz bilmelidir, insanüstü gayreti unutulmamalıdır.

Kampusla ilgili paylaşmak istediğiniz hususlar var mı ?

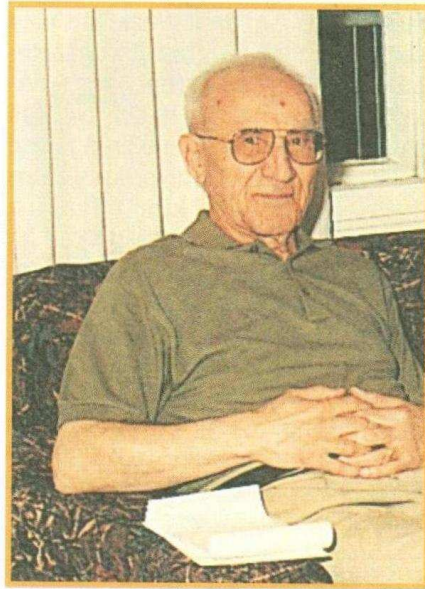
Kampusu ait birkaç şey söyleyebilirim. Biz bu kampus için geçmişte çok mücadele ettik. Nuri Saryal Bey de çok mücadele etmiştir. Bu kampus herkesin iştahını kabartacak kadar güzel bir kampustur. Şimdi şehrin ortasında 50 bin dönüm arazi kalmıştır ve iştah açıyor. Hatta tele-

vizyonda bir işadaminin aynen şunları söylediğine şahit oldum; "Bu devlet üniversitesi şuradan 5000 dönüm satırsa bütün ekonomik güçlüklerini halleder ve bir mesele kalmaz". Ben ertesi gün bir mektup yazdım. Bu üniversite kampusu şu şartlarda tırnaklarımızla, asker, sivil, öğrenci eliyle meydana getirilmiştir. Ankara'ya oksijen veriyor, cinayet olur. İnşallah koruruz. Bana sorarsanız halen kampusumuz tehlikededir. Şu veya bu şekilde bir yapılaşmaya gidilmesin. Bazı kanun değişiklikleri buna cevaz verebilir. Eskiden istimlak kanununa göre istimlaka uygun kullanılmazsa ilk sahibine giderdi. Amme, kamu yararına diye birşeyler olabiliyor. Olmaması lazım. Bütün ODTÜ'nün öğrencisiyle, çalışanıyla herbir karışına sahip çıkması lazım. Birara hatta biz Mogan ve Eymir gölünü içerisine alan bir milli park projesini gerçekleştiriyorduk. O zaman Ecevit'in kısa bir dönem 1974'de başbakanlığı vardı ve kendisine anlatmıştım, o da heyecanlanmıştı ve çok güzel proje demişti. Fakat olmadı. Bugün görüyoruz ki Mogan elden gitti. Onun için bu kampus üzerinde biz ve bizim yaş gurubu çok hassas davranıyor. Hatta bir ara Mehmet Gönlübol'un zamanında 1000 dönümü satıldı. Sonra zor bela geri alındı. Bu hevesler bitmemiştir ve devam edecektir. Ben bir ara 12 Martın hemen ötesinde güçlü bir hükümet himayesinde şu baskıya maruz kaldım. Şuradan şu okulun öğretmenleri için bir 500 dönüm veriverin ne farkeder dediler ve çok büyük baskılar yaptılar. O sırada asker de arazi istedi. Fakat en kibar onlar davrandı ve onları ikna edebildik. Bu devam edecektir ve bu hevesler bitmedi. Arazimiz altın değerindedir.

Çevre Mühendisliği Bölümü ve Deniz Bilimlerinin kurulmasıyla ilgili gelişmeler nasıl oldu?

Geriye baktığım zaman çok memnuniyetle hatırladığım şeyler vardır. Bir tanesi Çevre Mühendisliği Bölümüdür. Çevre Mühendisliği Bölümünü biraz mücadeleyle kurmak mümkün oldu, nedense bir direniş vardı. Fakat ihtiyaç da çoktu. Enerji bakanı Kemal Demir Bey bir gün üniversiteye geldi. Bir ilkbahar günüydü. Sobalar henüz kaldırılıyordu. Hakikaten temiz hava var, bu

kampusta dedi. Hakikaten şehirden gelince öyle. Sayın Bakan dedim, size bugünkü ölçümleri getireyim. 1973 senesindeki bu ölçümler maalesef dünya standartlarının çok üstündeydi. Fakat göreceli olarak şehirden bizim kampusa gelince berrak bir hava hissediliyordu. Bu ve bunun gibi şeyler artık Çevre Mühendisliği'nde bizim de yeralmamızı gerektiriyordu. Evvela İnşaat Mühendisliği Bölümü'nden disiplinlerarası olan bu bölüme destek verdik. Ümit ederim ki, belirli bir yere gelmişlerdir. Esas çok uğraştığım bir konu Deniz Bilimleri olmuştur. Buna gönül verdim, adeta. Biraz da şu derginin kararlarda katkısı olmuştur. "National Geography" dergisine 1953 yılından beri aboneyim. Burada çevre problemleri seneler öncesinden okuyucularına hissettirildi ve anlatıldı. Bende biraz bunun etki-

siyle ve günümüzün şartlarını da değerlendirerek, denizlerimizin elden gittiğini de görünce Deniz Bilimleri Bölümünü kurmaya karar verdim. Benim de zaten başka temaslarım icabı bir Miami Üniversitesi'ne, bir de Unesco Genel Merkezi'ne seyahat yaptım. Orada yaptığım temaslarda çok enteresan iki ayrı kurum da aynı şeyi söyledi; "Doğu Akdeniz'de bir Deniz Bilimleri Araştırma Merkezi'ne ihtiyaç vardır ve bunu yapacak iki ülke vardır. Birisi İsrail, diğeri Türkiye'dir. Biran evvel kurun. Çok enteresan aynı sözler birisi Miami'de birisi Paris'te söyleniyor. Bizim gücümüzü gayet iyi biliyorlardı. Benden sonra da rahmetli Tarık Bey de açma yolunda gayret sarfetti ve ben buna çok memnun oldum.

Gaziantep Mühendislik Fakültesi'nin kurulması nasıl gerçekleşti?

Benim esas idarecilik hayatımda sevinçle karşıladığım birşey vardır. O da Gaziantep Mühendislik Fakültesi'dir. O zamanlar bütün iller kendilerinde bir üniversite, bir fakülte açılması için büyük baskılar yapıyorlardı. Ankara'ya geliyorlardı heyetler halinde. Bu heyetler bizim üniversitemize de geliyordu. Biz henüz gelişmesini tamamlamış bir üniversite değildik tabii. Bütün bu üniversitelere öğretim üyesi vermek mümkün değildi. Bunu çok sınırlı tutmaya kararlıydık. En fazla ısrarlı olan ve ne istediğini en iyi şekilde belirten Gaziantep oldu. Gaziantep, milletvekilleriyle, işadamlarıyla seferber oldu ve bizi ikna etti. Çok enteresandır, büyük bir süratle 1973 bütçesi kanunlaştı ve 1973 Ekimi'nde de Gaziantep'lilerin ısrarıyla, orada eğitimi İngilizce olarak başlattık. Gittik, geldik, hocalarımızı gönderdik ve oradaki Anteplilerin yardımıyla özel şartları hazırladık. Öğretim üyelerine lojman, öğrencilere yurt, bilgisayar merkezi, atölye, kütüphane hazırlandı. Anteplilerin gösterdiği çabayı unutmam mümkün değil. Bir fıkrada yerinde söylendiği zaman güzel oluyor. Bir akşam yemekteyiz, Anteplilerle beraber, Antepli işadamları ve oranın yaşlı ve çok sevilen bir avukatı vardı. Derken avukat bey "Antep çok ihmal edildi, adeta unutuldu" gibi sözler söyledi. Bizim mütevelli heyetinden Osman Bozok beyefendi, şimdi hakkın rahmetine kavuşmuştur, kalktı bir konuşma yaptı: Çiçekler arasında bir müsabaka yapılmış. Çiçekler sahneye çıkıyor ve kendilerini takdim ediyorlarmış. İşte gül benim muhtelif renklerim var, çeşitli kokularım var diye. En lüks orkideler çıkıyor. En nihayet jüri karar verecekmış. O sırada arkadan cılız bir ses bizde vanz diye. Dönüyorlar, bakıyorlar, arkada tozlar içinde kır çiçekleri. Sizin bu haliniz nedir, nerede kaldınız diyorlar. Biz şühedanın yani şehitlerin mezarını bekliyorduk. Onun için geç kaldık ve toz içindeyiz. Salon gözyaşları içinde birinciliği kır çiçeklerine veriyor". Osman Bozok Bey döndü; Anteplilere işte sizler kır çiçeklerisiniz dedi. Hayatımda bir fıkranın yerinde bu kadar güzel anlatıldığını görmedim. Bu benim en güzel hatıramdır.

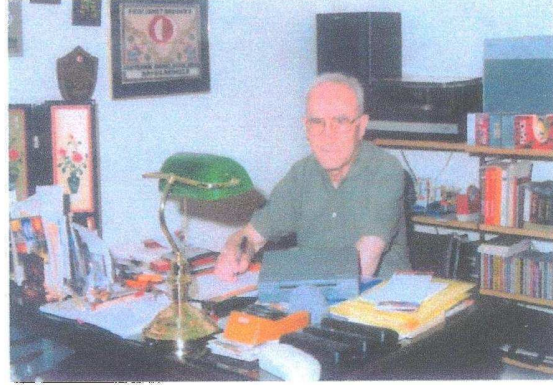
Devam edecek...

Prof.İSMET ORDEMİR'LE KIR ÇİÇEKLERİ (II)

Üniversitemizin eski rektörlerinden ve öğretim üyelerinden Prof.İsmet ORDEMİR'le Doç.Dr. Gevzi GÜMRAH'ın yaptığı röportajın ikinci bölümünde de değerli hocamızın üniversitemiz ile ilgili anılarını ve bazı konulardaki görüşlerini paylaşmaya devam ediyoruz.

Üniversitenin açılış töreniyle ilgili enteresan bir anınızın olduğunu biliyoruz. O günleri anlatır mısınız?

Biz açılış törenlerine özenir, ama maalesef yapamazdık. Ekim 1972'de Cumhurbaşkanı'nın da katılacağı bir açılış töreni yapmaya karar verdim. Cumhurbaşkanı Cevdet SUNAY'ın geleceğini kimse bilmiyordu. Törenin yapılacağı gün stadyum dolmuştu. Cumhurbaşkanı görüldüğü zaman stadyum ayağa kalktı ve alkışlamaya başladı. O ana kadar her hangi bir saygısızlık olur diye kaygılıydım ve böyle bir şey olursa küppemi bırakıp gitmeye kararlıydım. Korkulan olmadı ve Cumhurbaşkanı büyük ve içten bir tezahüratla karşılandı. SUNAY da çok memnun oldu ve tören bittiğinde "Rektör bey, buradan Rektörlüğe kadar yürüyelim" dedi. Rektörlüğe kadar yürüdük, birlikte kahve içtik. O gün benim hayatımın en mutlu günlerinden biridir. Bu hızla 1973 Haziranında da bir diploma töreni yapmak istedim. Fakat gücüm yetmedi, yapamadım. Aynı şekilde Ekim 1973'de de açılış törenini yapamadım. Olaylar birbiri ardına devam etti ve Nisan 1974'te Rektörlük görevinden ayrıldım. Rahmetli Rektörümüz Tarık SOMER Bey 1974 Haziranında güzel bir diploma töreni yapmak istedi ama çok hazin bir şekilde sabote edildi. O günü hatırlamak bile istemiyorum. Şimdi üniversitelerde törenler oluyor. ODTÜ'de fakültelerde, bölümlerde, kültürel etkinlikler devam ediyor. Bunları duyunca çok mutlu oluyorum. O zamanlar öğrenci olayları ile birlikte sendika olayları da vardı. Bu sendika olaylarını birtakım isimlerden bahsetmem

gerekeceği için anlatmak istemiyorum. Üniversitemizin içinden ve dışından bu samimi işçi sendikasının nasıl kullanıldığını anlatmam mümkün değil. Fakat bizi çok yordu ve bıktırdı. İki sene sonunda mütevelli heyetinin tüm ısrarlarına rağmen görevde kalmak istemedim.

Öğretim üyelerinin siyasi faaliyetlerde bulunması konusunda düşünceleriniz nelerdir? Öğretim üyesi ve siyasi faaliyet çok tartışıldı. Biz eski dönemlerde birtakım ideolojik ve siyasi sıfatların öğretim üyelerinin boynuna bir hafta gibi asıldığı zaman hoş olmadığını gördük. Bir öğretim üyesi sınıfta girdiği zaman siyasi eğilimi, hangi partiye üye olduğu gibi şeylerin bilinmesi pek doğru gelmiyor bana. İkincisi, bizim gibi bir teknik üniversitede zaten dersleri hazırlamaya, araştırma yapmaya zor zaman bulunuyor. Sempozyumlara, tezlere yetişemiyoruz. Aktif olarak bir partinin içinde görev almayı, özellikle konusu yöneticilikten uzak olanlar için kabullenemiyorum. Sosyal ve idari bilimlerde bu mümkün olabilir. Fakat Türkiye'de çok enteresan bir şey var. Memleketin iki Cumhurbaşkanı ve üç Başbakanı İstanbul Teknik Üniversitesi'nden çıkmıştır. Bu iki Cumhurbaşkanı ve iki Başbakan Süleyman Demirel ve Turgut Özal, ODTÜ'de öğretim üyeliği de yapmıştır. Bu yöneticiler niçin Mülkiye'den çıkmamıştır da

bir teknik üniversiteden çıkmıştır, bilemiyorum. Zaman zaman mülkiyeli arkadaşlarla bu durumu konuşur, güleriz. Aynı şekilde meslek odaları da kıyasıya bir siyasi mücadele içindedirler. Tartışmalar mesleki problemler üzerine değil, daha çok günlük siyaset üzerine yapılmaktadır. Siyasi eğilimlere göre konuşmayı meslekle bağdaştırıyordum.

Döneminizde öğrenci olayları nasıl başladı ve etkileri nelerdir?

Günümüzde öğrenci olaylarının olmamasını ve öğrenciden yüz bulmamasını memnuniyetle karşılıyorum. Ben öğrenci olaylarıyla ilk defa 1965 yılında Güney Amerika'da (Bogota'da) karşılaştım. Ne kadar korkunç bir şey olduğunu, gördüm ve ülkemizde böyle olaylar yaşanmadığı için şükrettim. Avrupa'da bir öğrenci olayları yaşanıyordu. 1968 yılında Türkiye'ye dönerken Paris'e uğradık. Paris, kamu hizmetlerinin durduğu pislik içinde bir şehirdi. 1968 öğrenci olayları farklı ve değişik dozlarda olmak üzere bir çok ülkede başlamıştı. Maalesef, yurda dönünce kendi üniversitem ODTÜ'de de öğrenci olayları ile karşılaştım. Benden birkaç yaş büyük bir arkadaşım o tarihte İçişleri Bakanlığı müsteşarıydı. Bana, "Prova yeri olarak sizin üniversite kampusunu seçtiler. Yapacakları eylemleri önce burada prova edecekler. Provanın sonunda eylemlerini yurt çapında yayacaklar. Bir avuç azınlıkla yapacaklarını tüm yurda yayacaklar." dedi. Maalesef o şekilde oldu. Beni en çok üzen, olaylar bittiği zaman bundan yalnızca öğrencinin zarar görmüş olmasıdır. Bu olaylara bilerek veya bilmeyerek giren öğrencilerin bir kısmı kendilerini kurtarmıştır. Bir çoğu bugün işadamıdır. Fakat bir kısmı da okulu terk etmiştir. Bize anne babalardan çok şikayetler gelmiştir. O tarihlerde gençlerde ruhsal bozukluklar, psikolojik düzensizlikler çok oldu. 8 ila 10 haftalık kısa dönemler yapmak zorunda kaldık. Hakikaten zararı büyük çapta öğrenci gördü. Şimdi büyük mutlulukla görüyorum ki öğrenci bu tür eylemlere şu ya da bu şekilde itilemiyor. Bu, öğrencinin sesini yükseltmeyeceği, kendisini ifade edemeyeceği anlamına gelemez. Bunun çeşitli yolları vardır. Bu yapılmalıdır ve yapılacaktır.

Özel üniversiteler hakkında neler düşünüyorsunuz?

Son senelerde özel vakıf üniversiteleri kuruldu. Kurulması taraftarıyım. Vakıf üniversiteleri kurulurken genellikle devletten arsa tahsisi istiyorlar. Hatta yerini bildiriyorlar. Vakıf olduğu için vergi kolaylığı var. Bütçelerinin büyük bir yüzdesi milli bütçeden, yani devlet tarafından karşılanıyor. Bunların hiçbirine itirazım yok. Çünkü Türk öğrencilerini alıyorlar, okutuyorlar. Yurtdışına gidecek öğrencinin bir kısmını çekiyorlar. Bu üniversitelerde öğretim üyelerinin aldıkları maaşlar, devlet üniversitelerindeki öğretim üyelerinin maaşlarından çok yüksek. Doğrusu da bu. Bazı vakıf üniversiteleri dayalı döşeli lojman veriyorlar. Yurt dışındaki bilimsel kongrelere katılmaları için tam destek veriyorlar. Öğretim üyeleri de huzur içinde çalışıyorlar. Bunu yapabilmek için devletten mali destek alıyorlar. Ancak; Devlet evvela kendi üniversitesini o mali imkana kavuşturmalı ve ondan sonra özel üniversitelere milli bütçeden yardım yapmalı. Ben önceliğin devlet üniversitelerine tanınmasını arzu ederim. ODTÜ'nün belirli bir standardı vardır. Öğretim üyeleri ve öğrencileri çok üstün vasıflıdır. Milli bütçeden

**“Devlet
evvelâ kendi
üniversitesini
o mali imkana
kavuşturmalı ve
ondan sonra
özel
üniversitelere
milli bütçeden
yardım yapmalı.”**

gerekli desteğin yapılması gerekiyor. Bu durum beni rahatsız ediyor. Öğretim üyelerini kaçırmaya hakkımız yoktur. 1980 öncesi bir

ara ders veremez hale geldik. Öğretim üyelerimiz yurtdışındaki üniversitelerle yazışıyor ve kalkıp gidiyordu. Haklı olarak bütün imkanlarını kullandılar. Öğretim üyelerimizi üniversiteye bağlayabilmek için devletin desteğini almamız gerekir. Çok şey akla gelebilir. Sevimsiz bir şey olmasına rağmen öğrenci harçlarını özel üniversiteler kadar olmasa da bir miktar artırarak kaynak sağlanabilir. Tabii ki, ödeme gücü olmayan başarılı öğrencilere burs vermek şartıyla, yoksa tavsiye edildiği gibi üniversite arazisini satmayı çözüm değil, bir felaket olarak düşünüyorum.

Bilgisayar kullanımına geçiş dönemini anlatabilir misiniz?

1958 yılında Boston'da otoyol ve köprü projesi yapan bir firmada çalışıyordum. O tarihlerde bu firma bilgisayarla çalışan ilk firmalardan ve bir "express-way" ihalesini, projesini bilgisayarla geliştirerek büyük bir üstünlükle almıştı. Bu beni çok etkilemişti. Bilgisayar o tarihte henüz Türkiye'ye girmemişti. 1962 yılında barakalarda iken Prof.Dr.Şenol Utku herkesin büyük bir dikkatle dinlediği "Bilgisayar nedir, ne işe yarar" diye bir konferans vermişti. ODTÜ böylece bilgisayar ile tanışıyordu. ODTÜ Türkiye'de bilgisayarı getiren ilk kurumlardan biri olmuştur. Ancak öğrenciye aksetmesi sonradan olmuştur. 1970'li yıllarda bilgisayarların devreye girmesinden sonra personelin bu konuda eğitilmesi gündeme geldi. Kayıt ve Kabul İşleri Müdürü Turan Baskan'ı bir süre için Amerika'ya gönderdik. Geçiş dönemi biraz güç oldu. Ancak üniversitemiz tüm yeniliklere kendini kısa sürede adapte etti. Hatta bir ara Türkiye'de bütün devlet dairelerinin alacağı bilgisayarlar için ODTÜ çalışma yapar, rapor verir, ondan sonra bilgisayarlar alınırdı.

Yönetici olarak sizi rahatsız eden oyallardan bahsedebilir misiniz?

Yönetici olarak talihsiz bazı kararlar almak zorundasınız Mesala 1972 yılında kız yurtlarında yaşadığımız bir olay var. O tarihlerde Üniversite şehrin dışında ıssız bir yerdi. Kız yurdunda giriş çıkışta hiçbir kayıt yoktu. Ankara'daki bütün yurtlarda giriş saati akşam 21.00 civarındaydı. Biz ODTÜ'nün

şehirden uzaklığını da düşünerek yurda giriş saatinin 21.30 olarak belirledik. Bazı kız öğrenciler "Bu şartlar altında yurda gitmeyiz." dediler. Erkek öğrenciler de olayı büyüttüler. Ben bu olayı kapattıktan sonra kız öğrenci velilerine birer mektup gönderdim. Hem bir yönetici hem de bir baba olarak bunu uygun gördüğümü ve Türkiye'de uygulamanın bu olduğunu bildirdim. Bütün yurttan bana destek telgrafı ve mektup yağdı. Sadece bir avukat "siz benim kızıma karışamazsınız" diye yazılı bir tepki göstermişti.

Yaşadığımız olaylardan bir de içki ile ilgiliydi. Ben yeşilaycı olmadığım gibi içkiye de düşkün değilim. Bazı ortamda ve arzu duyarsam içki de içerim. Bir gün rektörlükte oturuyorum. Pencereden bakarken bir bira kamyonunun geçtiğini gördüm. Ardından bir tane daha geçti. Bunların nereye gittiğini sorduğumda "Kafeterya'ya" dediler. ABD'de üniversitelerde öğrenciye bira dahil hiçbir içki servisi yapılmaz. Üniversitelerde yalnızca fakülte kulüplerinde içki servisi yapıldı. Benim içkiye karşı bir tutumum yoktu. Ancak üniversitemiz kantinlerinde içki içilmesini uygun görmüyordum ve bira sattırmamak üzere karar aldım. Bira fabrikasının bir yetkilisi gelip üniversiteye katkıda bulunacaklarını söylediler. Bende memnuniyetle karşıladım fakat birayı kesinlikle kattırmayacağımı ifade ettim. Tabii bu yardımı yapmadılar. Hatta bir yöneticinin biranın vitamin olduğu iddiasına, biranın bir içki olmadığı cevabını vermiştim. "Batıda bile müsaade edilmediğine göre ben de izin vermiyorum." dedim. İçki ile ilgili olarak gölde de tatsız bir olay olmuştu. Göl bayramından dönerken içkili bir öğrencinin fırlattığı şişe oraya gelen ziyaretçilerden bir kız çocuğuna çarptı. O çocuğa bir kaç defa beyin ameliyatı yaptırıldı.

Merkezi giriş sınav sistemine nasıl geçildi?

Üniversitemiz giriş sınavını ayrıca kendisi yapıyordu. 50 bin civarında başvuru oluyordu. Yurdun çeşitli bölgelerinde ve yurtdışında bazı ülkelerde sınavlar yapıyordu. Akademik ünvanların eş değeri görülürken, bazıları bizim ünvanları saymamak gibi tavır takındılar. T.B.M.M.'de büyük mücadele verdik. Bizde öğretim üyesi sayısı yeterli olmadığı için jürilerin zaten bu

üniversitelerden oluştuğunu gösteren belgeleri T.B.M.M.'de dağıttık. Onlarda gördüler ki bizim ünvanları tanımamak kendi kendileri ile çelişkide olduğunu gösteriyordu. Mühendislik Fakültesinde Melih Tokay ve ben Profesör olarak vardık jürinin 4 kişisi devamlı üniversite dışından olurdu. Artan öğrenci sayısı, öğrencilerden “biz iki defa sınava giriyoruz” gibi şikayetler gündeme gelince, merkezi sınav sistemi ortaya atıldı. Bizim üniversite akademik konseyinde de tartışıldı. Bu sınava girme kararı alındı. Benim esas merak ettiğim bugün gelinen öğrenci sayısı karşısında ne yapılacaktır. Üniversitemiz yine en iyi öğrencileri alıyor. Fakat ODTÜ'nün alamadığı çok sayıda iyi öğrenci maalesef dışımızda kalıyor.

Aktif politikaya atılmayı düşündünüz mü? Gençlere önerileriniz var mı?

Politikaya geçmeyi hiçbir zaman düşünmedim. Eşimle hergün çıkan gazeteleri okur ve tartışırız. Türkiye’de politikaya niyetlenseniz o ortama girebilir misiniz? Buna gücünüz yetebilir mi? Biz ailece okumaya meraklıyız. Ancak bir sentez yapıyor ve sağlıklı bir teşhis koymaya çalışıyoruz. Ülkemizde az okunuyor ve manşetlere bakılıp, slogan kültürüyle kararlar veriliyor. Bütün bunlar ülkeye pahalıya mal oluyor. Herkese naçizane tavsiyem, mümkün olduğunca günlük gazeteleri, yerli ve yabancı dergileri okumaları, Türkçe ve yabancı TV kanallarının farklı görüşlerdeki yayınlarını izlemeleridir. Zannederim okumuyoruz. Fevkalade parlak bir öğrencime tez yaptırıyorum. “Bak gazetede konuyla ilgili aktüel bir haber var.” dedim. “Ben gazete okumam.” dedi. Çok üzülmüştüm. Öğretim üyelerimiz de mesleklerinin dışındaki konularda mutlaka okumalıydılar. 2 sene New York’ta çalıştım. Hergün sabah akşam olmak üzere 45’şer dakika metroya biniyorum. Metroda o kadar çok kitap okumuşum ki düşündüğümde hayret etmişim. Bir ara Ürdün’de çalıştım. Üniversite mezunu oranı yönünden, Amerika ve İsveç’ten sonra gelmektedir. Ankara’da oturmakta olduğum Emek Mahallesi Yeşiltepe semtinde bir tane kitabevi yoktur. Ürdün’de ise iki adımda bir kitap satan bir yer önünüze çıkar. Ankara daha bir okuyan çevredir. İstanbul’da günlük hayat akıp gidiyor ve insanlar daha az okuyabiliyor. Üç yıl yaşadığımız Bogota’da bile İngilizce ve

İspanyolca yayınları satan çok sayıda kitapçı olduğunu hatırlıyorum. Okumaya ve kitapevlerine çok önem verilmesi gerektiği düşüncesindeyim.

ODTÜ öğrencisini daima çok sevdim ve takdir ettim. Ders verdiğim sınıfları ve öğrencilerimi çok özlüyorum. Akademik ve idari personelimiz bana daima gurur vermiştir. Müttevelli Heyet üyeleri ile büyük bir ahenk içinde çalıştım: bana hep yardımcı oldular. Müttevelli Heyet başkanlığı yapan değerli bilim adamı ve örnek insan Prof.Dr. Fahir ARMAOĞLU ve aziz dostum müstesna insan Prof.Dr. Yüksel BOZER en canlı anılarım içinde yer almaktadır. Devamlı beraber çalıştığım ve en güç zamanlarımda yanımda olan dost ve vefakar insan genel sekreterimiz Vahit ŞENUYAR ile çalışmalarımı çok kolaylaştıran rektörlük sekreteri Gülseren Çetin’i de özellikle minnet ve hayırla anmaktayım.